

DET SKALL VARA ÖDEN I ÅR

STAFFAN HEIMERSSON

Amerika går mot presidentval. Radiomannen Heimersson gör här en vanvördig betraktelse över spektaklen som dominerar politiken i ett land som mer och mer framstår som postpolitiskt.

Det var när jag såg en brottare komma, en bamse några tusen kilotung, stå på prispallen i Atlanta med OS-guld om halsen, som jag insåg, att vår värld var inne i ett makro-paradigmskifte.

Tårarna föll nerför brottarens kinder. Stora starka karln grät.

Det luktade oäkta vara.

Jag iakttog början på en feminisering av de jättejippon som följs av TV och därför regisseras, sminkas, och strömlinjeformas "för att passa televisionens jättepublik". De stylas. Regianvisningarna var klara: färre nyheter, mera berättelse! Vi ska få kvinnor att titta på idrott. Gör resultaten, kör på öden! Det ska vara mjukare, mindre grabbigt. Och brottarbamsen på prispallen spelade

med i en sport (till dess präglad av nacksving och halvnelson, svett och pruttar) förde han in tårar – och var därigenom TV-mässig och försäkrade sig om att bli attraktiv bland sponsorer.

Veckorna efter såg jag två gånger i rad fenomenet upprepas, först på republikanska partiets stämma i San Diego, därefter på demokraternas partistämma i Chicago. Båda konventen fick mig att erinra mig en svensk kvällstidningsredaktörs framgångsrecept:

"Slå mot körtlarna, slå mot alla kroppsdelar – utom huvudet".

Riktiga människor

Över partistämmornas scener och podier blev det därför en ändlös ström av öden. Det skulle, hette det, handla om verkliga människor, inte om politiker och pampar. In skyflades därför aidsdrabbade tvåbarnsmammor, skadeskjutna poliser, stjärnidrottsmän och fotomodeller.

Ronald Reagan hyllades i San

Diego. Men inte för sin roll som skattesänkare och kommunismens krossare. Det var som offer för Alzheimers sjukdom. När i Chicago spotlights riktades mot Clintons bror Roger var det därför att denne hade ett spektaklets merit: han hade varit narkoman.

Stålmannen, den ridolycksdrabbade Christopher Reed, gjorde rörande entré i rullstol. Det blev en parad av en matförgiftad kvinna, Miss America och änkan efter en handelsminister som störtade i en flygolycka. Vid ett tillfälle låg spotlights på – jag lovar att det är sant – en ledarhund. Endast ett förbiseende gjorde, att ingen demonregissör kommit på att kalla in Anna Nichole att visa bröstet och prata drogproblem och gamla män.

Det firades orgier i laserlekar och interaktiva videospel. Vid ena konventet var podiet byggt som ett neoklassicismiskt altare. Med högtalardunk förmåddes publiken att i pauser spontant och unisont ge sig i kast

---

STAFFAN HEIMERSSON är *eko-*redaktionens *korrespondent* i *Washington*.

med den enfaldiga spanska dansen Macarenas handrörelser och därmed sändes ut det underförstådda budskapet: "notera hur käcka och folkliga vi är...". När vid ett tillfälle en tyst minut utlystes för att hedra under året avlidna partikoryfeer, gjordes minuten – TV-mässigt! – bara 20 sekunder lång. Risken hade funnits att tempot annars hade tappats.

När vid något tillfälle – som extremt undantag – en politiker, som vice president Al Gore, tilläts stå i talarstolen talade han naturligtvis inte politik. Han beskrev sitt trauma, när han bevittnade sin cigarettökande syster dö i lungcancer. Elisabeth Dole lånade sin lediga talarstil från Oprah Winfrey.

Spekulationerna i snyft blev så uppenbara, att när Hillary Clinton intog scenen, knyckte hon ett skämt från kolumnisten William Safire.

Hon sa, att hon, för att fånga uppmärksamheten, hade övervägt att från Illinois zoologiska trädgård ta med sig Binti, den gulliga gorilla, som just blivit världsberömd, därför att den så moderligt räddat en baby, som trillat över staketet ner i deras gorillagrotta.

Medierna konstaterade: Det är Hollywood. Det är tvålopera. Kolumnisten Maureen Dowd i New York Times myntade begreppet östrogenfestival.

Jag vill lägga till: brottarbansen från Atlanta hade satt den nya standarden.

Förklaringarna till fenomenet är två: Tidsandan. Och marknadens behov.

I gott skick

Men det finns knappast anledning till upprördhet. På väg till partistämmorna bilade jag och åkte tåg genom Kansas och Arkansas, Missouri, Indiana och Illinois – det siom är Middle America. Detta skiljer sig från de två extremamerika, som omvärlden rutinnmässigt fokuserar sitt intresse på, Washington och Hollywood. Den som reser i Middle America finner, att detta befinner sig i gott skick. Det är nästan helt utan arbetslöshet och har försumbar inflation. Det görs teknologiska framsteg. Investeringsviljan är hög. Extremismen är sällsynt; Amerika är ju ett land som på hemmaplan hotats varken av kommunister eller nazister – jag fann ett flitigt, förnöjsamt, optimistiskt samhälle – och utan

politisk polarisering. Det är där den verkligt stora skillnaden mellan Amerika och Europa står klar: Amerika handlar om arbete, bara till liten del om politik. I Europa är det tvärtom.

Båda de stora amerikanska partierna har lagt sig i politikens mittfåra. De ligger mera till höger än till vänster. Ingen bekänner sig till Big Government och social ingenjörskonst. Politiken styrs av opinionsmätare och konsulter. Det blir som ett datoriserat schackspel. Perfekt. Men utan hjärta.

Det postpolitiska samhället

Grundstenarna – demokratin, yttrandefriheten, den opartiska rättskipningen, marknadsekonomi är efter två hundra år av stabilitet inte bara ohotade. De är självklara. De är en allmän nyttighet. Detta är odramatiskt på samma sätt som det är odramatiskt, att det rinner vatten ur badrumskranen och att ljuset tänds, när man trycker på strömbrytaren. Vad finns då över för politiken? Statsvetaren, professor Ross K. Baker vid Rutgers University har skrivit:

"De två viktigaste partierna fungerar som bankirer och leverantörer till politiska karriärer men har inget syfte och ingen funktion för väljarna."

Amerika, vill jag uttrycka det, är på väg in i det postpolitiska samhället.

Samtidigt skulle demonregisserer iscensätta sina partistämmor. Partistämmorna hade under en tjugo-, trettioårsperiod ändrat karaktär.

Besluten och partiprogrammen hade en gång i tiden fattats i vad som med avsky brukade kallas "rökfyllda rum". Men den öppenhet som drevs igenom var kontraproduktiv. Det som delegater kallade debatter tonade för TV-tittarna bara fram som tjafs och tecken på oenighet. För att skapa en positiv bild sa konsulterna, marknadsförarna, att "vi ska inte framstå som ett parti – utan som släktingar, samlade till picknick."

Kvar fanns inte ens spänningen kring frågan om vem som skulle bli partiets presidentkandidat. Den frågan hade ju i primärvalen avgjorts redan under tidig vår.

” Vad rätt de tänkt men ack så fel. Redan i första kapitlet i Ola Olssons kurser i dramaturgi för tvåoperor finns sagt: Utan konflikt finns inget verkligt innehåll. Ingen vill ha en Mike Tyson snäll som en Lasse Berghagen. ”

Inte prata program, inte välja kandidat. Vad återstår? Att åka till konventen blir innehållsrikt som en boxningsmatch med bara en boxare.

Det var för att fylla ett vakuum,

som regissörerna skapade parti-stämmor av nytt slag. Och med sin parad av hjärta och smärta skulle den breda TV-publiken fångas upp. Slogans skulle kunna trummas in.

Vad rätt de tänkt men ack så fel. Redan i första kapitlet i Ola Olssons kurser i dramaturgi för tvåoperor finns sagt: Utan konflikt finns inget verkligt innehåll. Ingen vill ha en Mike Tyson snäll som en Lasse Berghagen.

Det var alltså ingen tillfällighet, att 1/ konventen i det postpolitiska samhället blev precis så plastiga och

utspekulerade som partistrategerna avsåg, men att 2/ tittarsiffrorna blev de lägsta sedan televisionens genombrott.

Varför, frågade sig miljoner amerikaner, titta på harmlös Clinton- och Dolesmet på ena kanalen, när den riktiga Oprah Winfrey finns på kanalen intill.

Zipp, Zapp. Tittarna röstade med fjärrkontrollen.

Och ni ska se, att om två, tre OS från nu räknat återgår idrottstävlingar till att handla mera om muskler och mindre om körtlar.